

Discussió de la ponència «Metodologia de les investigacions demolingüístiques al País Valencià», de Xavier F. Sanjuan Merino

ERNEST QUEROL PUIG

Universitat Oberta de Catalunya

Xarxa CRUSCAT, Institut d'Estudis Catalans

En aquesta ocasió la tasca de relator és ben senzilla, atès que Xavier Sanjuan m'ho ha posat molt fàcil en presentar una ponència molt ben estructurada, amb una anàlisi acurada i amb molt poca interpretació que permeti la discrepància. Per tant, organitzaré la meua intervenció en tres punts:

- Acord amb el contingut de la ponència.
- Pistes per treure partit de l'experiència valenciana.
- Qüestions per promoure el debat.

1. Acord amb el contingut de la ponència

1.1. Idoneïtat del ponent i de l'experiència valenciana

Les informacions que Sanjuan ha presentat en la intervenció són dades objectives i, per tant, comprovables. A més, ha donat pistes per treure molt de partit de l'experiència valenciana que coneix de primera mà, atès que ha intervingut directament tant en les enquestes del Servei d'Investigació i Estudis Sociolingüístics (SIES) com en l'enquesta promoguda per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), la direcció tècnica de la qual es va encarregar; a més, ha col·laborat en la confecció del qüestionari de l'enquesta d'usos lingüístics (EUL) i en l'explotació de dades del conjunt dels territoris (Querol, 2007).

El fet que el País Valencià disposi dels estudis longitudinals més complets, és a dir, de la sèrie més llarga de tots els Països Catalans, amb cinc onades que abracen vint anys (1985-2005), el converteixen en un referent per poder aprofitar-ne l'experiència.

1.2. Estructura de la ponència

Els epígrafs en què s'ha dividit la presentació són els preceptius en aquest gènere: la introducció i la descripció de la metodologia (fixa tècnica), tant de les enquestes generals com de les sectorials. A més, però, hi ha afegit, en primer lloc, la comparació exhaustiva de l'enquesta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i l'*Enquesta d'usos lingüístics*, que el ponent coneix a la perfecció perquè ha participat en l'elaboració d'ambdues. En segon lloc, ha comentat les exclusivitats de les enquestes valencianes. En tercer lloc, ha comparat exhaustivament les diferències de resultats entre les enquestes del Servei d'Investigació i Estudis So-

ciolingüístics i l'enquesta promoguda per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Finalment, s'ha centrat en l'exclusivitat de les variables emprades en aquestes enquestes respecte a l'EUL, com ara el sentiment de pertinença o l'adscripció territorial, l'escala ideològica, la classe social subjectiva, el mitjà d'aprenentatge del català, la desagregació de les avaluacions i les percepcions de l'ús del valencià en diferents àmbits i, en darrer lloc, la utilitat del coneixement del valencià. Tot aquest conjunt d'informacions ens mostra no tan sols com són les enquestes valencianes, sinó també les especificitats que tenen respecte de la resta.

1.3. Exclusivitat de l'explotació de l'enquesta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (EAVL)

Encara hi ha un altre aspecte que fa més especial l'EAVL: l'explotació dels resultats considera, a més de les informacions que coincideixen amb la resta d'enquestes, d'una banda, altres característiques de l'entrevistat (la grandària de l'hàbitat de residència, el sector d'activitat principal, la situació laboral) i, de l'altra, una característica de conjunt com és la població activa ocupada.

2. Pistes per treure partit de l'experiència valenciana

2.1. Mètode

La diferència principal entre les enquestes valencianes i l'EUL és la tècnica que fan servir. En les primeres sempre s'ha emprat l'enquesta personal i domiciliària, mentre que en l'EUL s'ha usat, en tots els territoris, l'enquesta telefònica assistida per ordinador (CATI). Ens podem demanar si l'esforç d'inversió de la primera tècnica es veu compensat pels resultats que se n'obtenen, i també si es pot treure més partit de les possibilitats de l'enquesta personal i domiciliària.

Considerem que en totes dues tècniques es podria aprofitar que l'enquestador avalués, amb un protocol ben establert, les capacitats lingüístiques de l'enquestat. Així s'obtidrien dos punts de vista diferents respecte d'unes habilitats determinades, especialment les d'entendre i parlar. En el cas de l'enquesta personal i domiciliària es podria ampliar fàcilment a la capacitat lectora, mostrant alguna pregunta per escrit, proporcionant un text breu o mitjançant alguna altra estratègia. El fet de tenir una persona físicament davant fent les preguntes facilita la formulació de

qüestions obertes, més qualitatives; per tant, es podria aprofitar aquesta possibilitat.

2.2. Qüestionari

Segons el nostre parer, es poden introduir per a la segona onada de l'EUL totes les variables emprades per l'EAVL:

- Sentiment de pertinença o d'adscripció territorial.
- Classe social subjectiva.
- Mitjà d'aprenentatge del català.
- Utilitat del coneixement del català.
- Escala ideològica que va demanar l'enquesta del SIES de 2005.

2.3. Explotació de les dades

Igualment fóra interessant per a l'anàlisi de la segona onada de l'EUL tenir presents aquestes explotacions:

- Grandària de l'hàbitat de residència.
- Sector d'activitat principal.
- Situació laboral.
- Població activa ocupada.
- Lloc de naixement en relació amb les variables anteriors.
- Desagregació de les avaluacions i les percepcions de l'ús del català en diferents àmbits.

3. Qüestions per promoure el debat

A banda dels interrogants que han quedat oberts en els comentaris, també m'agradaria formular de manera punyent les qües-

tions següents: al Principat ens fa por la demolingüística? Ens fan por les dades? Ens fa por preguntar pel sentiment de pertinença o d'adscripció territorial i demanar sobre l'escala ideològica? Cal tenir present que fins al 1997 no hi ha enquestes sobre usos lingüístics al Principat i que les dades de l'*Enquesta d'usos orals del català* d'aquell any encara resten inèdites.

Finalment, m'agradaria formular una pregunta per al ponent: «A què considera que es deuen les variacions per sobre del marge d'error (que arriben a 8,7 punts percentuals) entre les enquestes de l'AVL i del SIES?»

4. Breu conclusió

La sociolingüística feta pels valencians és capdavantera tant en les aportacions teòriques (especialment les d'Aracil) com en les aportacions demolingüístiques acabades de comentar, dirigides per Ninyoles des del SIES, de les quals la ponència de Sanjuan és una mostra eloqüent.

Bibliografia

QUEROL, Ernest [coord.] (2007). *Llengua i societat als territoris de parla catalana a l'inici del segle XXI: L'Alguer, Andorra, Catalunya, Catalunya Nord, la Franja, Illes Balears i Comunitat Valenciana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Vicepresidència. Secretaria de Política Lingüística. (Sèrie Estudis; 12)